

schoolchildren study in Estonia]. *uamedia.eu*. URL : <https://uamedia.eu/society/v-estoniyi-navcajetsyablizko-85-tisyaci-ukrayinskix-skolyariv-3829>. [in Ukr.].

13. Gaučaitė-Znūtienė, M. Ukrainiečius lietuvių kalbos valstybė moko, baltarusių – ne, pagalba lieka nevyriausybininkų rankose. *LRT*. URL : <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1751910/ukrainiecius-lietuviu-kalbos-valstybe-moko-baltarusiu-ne-pagalba-lieka-nevyriausybininku-rankos>.

14. Valstybinės kalbos įstatymo Nr. I-779 7, 14 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas. URL : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/caab8750125111e88a05839ea3846d8e?positionInSearchResults=570&searchModelUUID=959d1e1c-30fa-4053-ac37-a60e6d46abc9>.

ABSTRACT

Olha Yadlovska. Language as an essential aspect of statehood: Ukrainian and Lithuanian dimensions. The article is devoted to the formation of the state language in the Republic of Lithuania and Ukraine, and it is emphasized that language is the main, most essential sign of statehood. In scientific research, an attempt was made to conduct a comparative analysis of the processes of evolution of language legislation in Latvia and Ukraine in the period after the declaration of independence (in Lithuania – after the restoration of independence). It has been observed that clear compliance with the requirements of the actual use of the state language and its involvement in the information space has a decisive influence on the process of introduction and development of the state language, as well as on the establishment of statehood. At the same time, it was noted that the law on the state language was adopted in the Republic of Lithuania much earlier (1995) than in Ukraine (2019), which had its positive consequences for the Baltic country, where the introduction of the state language is currently implemented and is not discussed, on the contrary, a dichotomous attitude to the issue of the state language was noted in Ukrainian society for a longer period, and such a process inhibited the development of Ukrainian as a state language. It is summarized that at the current stage of the development of statehood, as of 2024, laws on the state language are being implemented both in Ukraine and in the Republic of Lithuania, which significantly affects the development of statehood and the formation of nations.

Keywords: *state language, legislation, statehood, Ukraine, Republic of Lithuania.*

УДК 351.74:355.541.1:378

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-2-330-335

**Анатолій
НАТОЧІЙ**©
викладач

**Назарій
РАБУШКО**©
курсант

*(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Досліджено необхідність та доцільність розмежування принципів вогневої підготовки поліцейських Національної поліції України залежно від спеціалізації та особливостей покладених на них службових обов'язків з огляду на специфіку несення служби у зв'язку зі введенням правового режиму воєнного стану та повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України.

© А. Наточій, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4227-5251>

anatolii.natochii@dduvs.edu.ua

© Н. Рабушко, 2024

nazarii.rabushko@gmail.com

Окрему увагу приділено питанню доцільності створення окремих навчальних програм з вогневої підготовки у ЗВО зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку кадрів для підрозділів Національної поліції України.

Ключові слова: *вогнева підготовка, поліцейський, Національна поліція України, вогнепальна зброя, диференціація.*

Постановка проблеми. Вогнева підготовка фахівців для підрозділів Національної поліції України здійснюється в межах професійного навчання поліцейських, що законодавцем визначено у таких формах:

- 1) первинної професійної підготовки;
- 2) підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання;
- 3) післядипломної освіти;
- 4) службової підготовки (система заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності) [1].

Окреслена проблематика є актуальною з огляду на дію воєнного стану в Україні та війну, що триває.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідження різних аспектів службово-бойової підготовки атестованих працівників Національної поліції знайшло своє відображення у значній кількості наукових праць фахівців, які вивчають питання тактико-спеціальної, вогневої, спеціальної фізичної підготовки, зокрема, основний масив таких робіт створено науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України), що здійснюють підготовку поліцейських. Серед авторів, що вивчали проблеми саме вогневої підготовки, слід назвати таких, як: С. Банах, Д. Бодирев, І. Винярчук, Ю. Волков, Б. Гриб, О. Завістовський, Ю. Йосипів, М. Курляк, К. Маліновська, О. Намлинська, А. Наточій, В. Поливанюк, П. Смаль, Д. Тінін.

Мета статті – висвітлити питання важливості диференціації підходів до вогневої підготовки поліцейських окремих підрозділів залежно від їхньої спеціалізації та покладених завдань.

Виклад основного матеріалу. Національна поліція України (далі – НПУ), як будь-який центральний орган виконавчої влади, поділяється на відповідні структурні елементи – підрозділи, що відрізняються відповідним нормативним регулюванням, поставленими завданнями та напрямками діяльності.

Законодавцем у Законі України «Про Національну поліцію» визначено структуру служб поліції, відповідно до якого у складі поліції функціонують:

- 1) кримінальна поліція;
- 2) патрульна поліція;
- 3) органи досудового розслідування;
- 4) поліція охорони;
- 5) спеціальна поліція;
- 6) поліція особливого призначення;
- 7) інші підрозділи, діяльність яких спрямована на виконання завдань поліції або на забезпечення її функціонування, рішення про створення яких приймається керівником поліції за погодженням із Міністром внутрішніх справ України [1].

Вищеперераховані служби, що функціонують у складі НПУ, мають різний спектр повноважень, завдань. Окрім загального нормативного регулювання, що здійснюється Верховною Радою України (далі – ВРУ), Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ), МВС України, НПУ, їхня діяльність додатково регламентується наказами керівників відповідних підрозділів (департаментів, управлінь, територіальних підрозділів). Зважаючи на наявну специфіку поставлених перед зазначеними службами завдань, варто зауважити на доцільності розробки та застосування диференційованого підходу до вогневої підготовки поліцейських відповідних служб як елемента службової підготовки працівників НПУ, оскільки вогнепальна зброя є життєво значущим чинником, що надає змогу компенсувати слабкі риси характеру особистості працівника поліції, створює у нього почуття впевненості у собі та власних силах [2, с. 332]. Здобуті у процесі вивчення дисципліни «Вогнева підготовка» знання та вміння мають неабияке прикладне значення у діяльності підрозділів поліції, а саме під час вирішення завдань,

пов'язаних із використанням і застосуванням вогнепальної зброї, як-от: затримання злочинців та правопорушників, охорона громадського порядку, будь-який вогневий контакт, спричинений службовою необхідністю [3, с. 7].

Порядок проведення вогневої підготовки врегульований Наказом МВС України № 50 від 26.01.2016 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України». У згаданому наказі надано визначення поняттю «вогнева підготовка», відповідно до якого це комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірному її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, у русі тощо [4]. Названий нормативний акт визначає порядок проведення занять зі службової підготовки для всіх поліцейських, проте він не містить норм, що встановлювали б диференційований підхід до проходження такої підготовки залежно від підрозділів, у яких поліцейські несуть службу.

Єдиною нормою, що встановлює різноманітність у порядку проходження службової підготовки поліцейськими, є п. 7 розділу VI цього наказу, де визначено категорії занять із тактичної підготовки та встановлено, що вправи першої категорії проводяться для підрозділів поліції особливого призначення, які безпосередньо беруть участь у проведенні спеціальних поліцейських операцій та інших заходів у сфері запобігання злочинності, пов'язаних із підвищеною загрозою для життя і здоров'я [4].

Ще одним важливим нормативним актом, що регламентує порядок проведення вогневої підготовки працівників НПУ, є наказ МВС України № 334 від 26.04.2019 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб». Цей нормативний акт деталізує вогневу підготовку як елемент службової підготовки поліцейського та своїм змістом встановлює порядок та умови проведення практичних стрільб і виконання вправ зі стрільби.

Аналіз змісту зазначеного наказу дозволяє дійти висновків, що, аналогічно наказу МВС України № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», він не містить диференціації в категоріях вправ та умовах їх виконання залежно від практичного підрозділу, в якому поліцейський несе службу. Однак єдиний диференційований елемент у наказі МВС України № 334 все-таки відображений, а саме, встановлюючи категорії вправ зі стрільби та кидання ручних гранат, зауважено, що вправи третьої категорії, серед яких: стрільба зі снайперської гвинтівки, помпової рушниці, ручного протитанкового гранатомету, індивідуальні та групові вправи зі стрільби зі штурмової гвинтівки (автомата) та пістолета, стрільби з кулемета, кидання ручних гранат тощо, виконуються поліцейськими підрозділів поліції особливого призначення (у тому числі на навчальних зборах), поліцейськими, які залучаються до проведення спеціальних (антитерористичних) операцій, та спрямовані на формування як індивідуальних, так і групових висококваліфікованих навичок поводження зі зброєю під час стрільби в екстремальних умовах [3].

Отже, під час аналізу нормативних актів, що визначають порядок, умови, організацію та облік проведення службової підготовки, виконання вправ зі стрільби, встановлено відсутність диференціації підходів до вогневої підготовки поліцейських залежно від специфіки завдань, що ставляться перед підрозділом, у складі якого вони здійснюють свої службові повноваження. Єдиним тотожним в обох випадках диференційованим аспектом є визначення категорій вправ, що виконуються поліцейськими підрозділів поліції особливого призначення або таких, що залучаються до проведення спеціальних операцій. Відповідних змін проаналізовані накази не зазнали навіть після введення правового режиму воєнного стану. Уряду і правоохоронним органам слід розробити якомога ширший спектр засобів і озброєння поліцейських різними видами зброї та боєприпасів, що дозволять диференційовано застосовувати силу та вогнепальну зброю [5, с. 404].

Для досягнення успіху у вогневій підготовці майбутніх поліцейських необхідно використовувати інноваційні словесні, наочні та практичні методи. Однак головним чинником є професійність тренера. Завдяки його знанням і навичкам здобувачі зможуть оволодіти необхідними знаннями, розвинути необхідні якості та сформувати світогляд поліцейського [7, с. 94]. Професійна діяльність поліцейського переважана ризиками

різного ступеня, високою ймовірністю екстремальних ситуацій та ескалації подій, що вимагає на основі отриманих знань критично і творчо мислити та швидко реагувати на зміну ситуації [8, с. 371]. Вищезазначене обумовлює потребу в розробці нової, розгалуженої системи вогневої підготовки поліцейських, що не тільки буде відповідати тим завданням, котрі виконуються конкретними підрозділами поліції, а й характеризуватися своєю орієнтованістю на потреби сьогодення, зумовлені збройною агресією російської федерації та залученням особового складу НПУ до виконання завдань в умовах безпосереднього вогневого контакту в складі зведених загонів та підрозділів поліції особливого призначення, зокрема новоствореної об'єднаної штурмової бригади НПУ «Лють».

Варто зауважити, що правовий режим воєнного стану зумовив появу нової підстави застосування вогнепальної зброї поліцейськими, доповнивши зміст ч. 4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» пунктом 8, котрим визначено, що поліцейській уповноважений у виняткових випадках застосувати вогнепальну зброю для примусового припинення польоту безпілотного повітряного судна, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що таке судно використовується для вчинення правопорушення або становить загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського, шляхом пошкодження чи знищення безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпілотної авіаційної системи [1]. Крім того, розділ V Закону України «Про Національну поліцію» був доповнений статтею 46-1, що регламентує застосування поліцейськими поліції особливого призначення зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України.

Порівнюючи функції та завдання працівників кримінальної поліції та поліцейських, що працюють у кадрових підрозділах, можемо побачити яскравий контраст відмінностей у посадовому функціоналі. Оперативні працівники підрозділів кримінальної поліції, виконуючи повсякденні завдання, пов'язані з безпосередньою взаємодією з потенційними злочинцями, нерідко озброєні на постійній основі та усвідомлюють можливість негайної потреби використання або застосування вогнепальної зброї. Війна – це каталізатор загострення криміногенної ситуації, що зумовлюється насамперед катастрофічним збільшенням кількості вогнепальної зброї у населення, в тому числі й цивільного, з чого випливає значне підвищення ймовірності застосування щодо поліцейських вогнепальної зброї особами, щодо яких здійснюються поліцейські заходи або які є учасниками подій, що на них поліцейські здійснюють реагування. Працівники поліції «авангардних» служб, серед яких підрозділи кримінальної поліції, дільничні офіцери поліції, патрульні поліцейські, підрозділи ювенальної превенції, органи досудового розслідування, що провадять діяльність, пов'язану з безпосередньою комунікацією з громадянами, мають значно більшу ймовірність стати учасниками події, в якій щодо них буде застосовано вогнепальну зброю, однак, вимоги щодо рівня вогневої підготовки таких поліцейських є ідентичними до вимог, що ставляться перед поліцейськими служб забезпечення, кадрових підрозділів, режимно-секретних секторів, підрозділів адміністративної практики, чергової частини тощо.

Висновки. Таким чином, у межах представленого дослідження були проаналізовані нормативні акти, що встановлюють порядок, організацію, облік та проведення занять зі службової підготовки, одним із елементів якої є вогнева підготовка. В результаті аналізу встановлено відсутність диференційованого підходу до вогневої підготовки поліцейських окремих підрозділів НПУ, умов виконання вправ зі стрільби, окреслено єдину наявну диференційовану ознаку, що пов'язана з виконанням певних видів вправ окремими категоріями поліцейських. Отже, наявною є потреба в розробці та впровадженні такої диференціації для ефективного здійснення поліцейськими своїх повноважень. Професіонал у будь-якій сфері діяльності повинен бути не тільки компетентним і знаючим працівником, а і творцем нового рівня соціальності, відповідальним за результати своєї праці, бути вимогливим до себе і своїх колег, мати активну громадянську позицію [9, с. 690].

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
2. Наточій А. Д., Смаль П. В. Вогнева підготовка – складова професійної

компетентності майбутніх офіцерів поліції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4. С. 329–333.

3. Банах С. М., Винярчук І. С., Йосипів Ю. Р., Курляк М. Д., Маліновська К. О. та ін. Вогнева підготовка працівника Національної поліції України : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 408 с.

4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.01.2016 № 50. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>.

5. Наточій А., Волков Ю. Міжнародні рекомендації щодо трансформації законодавства про застосування вогнепальної зброї поліцейськими. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 400–406.

6. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.04.2019 № 334. URL : <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20МВС%20334%20-%2026042019%20курс%20стрільб%20та%20норми%20витрат.pdf>.

7. Гриб Б., Тінін Д. Г. Порівняння сучасних методів вогневої підготовки поліцейських в Україні та країнах Європи. *Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід : матеріали II Міжнар. наук. конф.* (м. Вінниця, 05 трав. 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 93–95. URL : <https://archive.mend.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/553>.

8. Бодирев Д., Намлинська О. Мультидисциплінарне забезпечення вогневої підготовки поліцейських в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1 (116). С. 368–374.

9. Поливаник В., Бодирев Д., Завістовський О. Правові та методичні основи організації вогневої та фізичної підготовки працівників територіальних органів Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спец. вип. № 2 (115). С. 679–683.

*Надійшла до редакції 16.04.2024
Прийнято до опублікування 25.04.2024*

References

1. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>. [in Ukr.].

2. Natochii, A. D., Smal, P. V. (2021) Vohneva pidhotovka – skladova profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv politsii [Fire training is a component of the professional competence of future police officers]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4, pp. 329–333. [in Ukr.].

3. Banakh, S. M., Vyniarchuk, I. S., Yosypiv, Yu. R., Kurliak, M. D., Malinovska, K. O. ta in. (2018) Vohneva pidhotovka pratsivnyka Natsionalnoi politsii Ukrainy [Fire training of an employee of the National Police of Ukraine] : navch. posibnyk. Lviv : LvDUVS. 408 p. [in Ukr.].

4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [On the approval of the Regulation on the organization of official training of employees of the National Police of Ukraine] : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 26.01.2016 № 50. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>. [in Ukr.].

5. Natochii, A., Volkov, Yu. (2017) Mizhnarodni rekomendatsii shchodo transformatsii zakonodavstva pro zastosuvannia vohnepalnoi zbroi politseiskymy [International recommendations on the transformation of legislation on the use of firearms by police officers]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2, pp. 400–406. [in Ukr.].

6. Pro zatverdzhennia Kursu strilb dlia politseiskykh ta Norm vytrat boieprypasiv, patroniv, vybukhovyykh paketiv i hranat politseiskymy pid chas provedennia praktychnykh strilb [On the approval of the Shooting Course for policemen and the Norms of consumption of ammunition, cartridges, explosive packages and grenades by policemen during practice shootings] : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 26.04.2019 № 334. URL : <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20МВС%20334%20-%2026042019%20курс%20стрільб%20та%20норми%20витрат.pdf>. [in Ukr.].

7. Hryb, B., Tinin, D. H. (2023) Porivniannia suchasnykh metodiv vohnevoi pidhotovky politseiskykh v Ukraini ta krainakh Yevropy [Comparison of modern methods of fire training of police officers in Ukraine and European countries]. *Naukovi vidkryttia ta fundamentalni naukovi doslidzhennia: svitovyi dosvid : materialy II Mizhnar. nauk. CONF.* (m. Vinnytsia, 05 trav. 2023 r.). Vinnytsia, pp. 93–95. URL : <https://archive.mend.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/553>. [in Ukr.].

8. Bodyriev, D., Namlynska, O. (2022) Multydistsyplinarne zabezpechennia vohnevoi pidhotovky politseiskykh v Ukraini [Multidisciplinary provision of fire training of police officers in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 1 (116), pp. 368–374. [in Ukr.].

9. Polyvaniuk, V., Bodyriev, D., Zavistovskyi, O. (2021) Pravovi ta metodychni osnovy orhanizatsii vohnevoi ta fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv terytorialnykh orhaniv Natsionalnoi politsii

Ukrainy [Legal and methodical foundations of the organization of fire and physical training of employees of territorial bodies of the National Police of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. Spets. vyp. № 2 (115), pp. 679–683. [in Ukr.].

ABSTRACT

Anatolii Natchii, Nazarii Rabushko. Differentiation of approaches to the fire training of police units of the National Police of Ukraine. The article deals with highlighting the relevance of conducting this and similar studies in connection with the introduction on the territory of our state of a new, previously virtually unknown to our society, legal regime of martial law, caused by the full-scale military aggression of the Russian occupier, necessity and expediency of distinguishing the principles of fire training of policemen of the National Police of Ukraine depending on the specialization and specifics of the duties assigned to them, taking into account the specifics of the service, which came with the introduction of the legal regime of martial law and the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine.

In the work, special attention is devoted to the idea of the feasibility of creating separate training programs for fire training, which are mastered by higher education graduates by state order in universities with specific training conditions that train personnel for units of the National Police of Ukraine.

Within the scope of our research, we have analyzed the regulatory acts establishing the order, organization, accounting and conduct of service training classes, one of the elements of which is fire training. As part of the analysis, it was established that there is no differentiated approach to the fire training of police officers of individual units of the National Police of Ukraine, the conditions for conducting shooting exercises, and the only existing differentiated feature related to the performance of certain types of exercises by certain categories of police officers was outlined.

Keywords: *fire training, police officer, National Police of Ukraine, firearms, differentiation.*

УДК 342.951 : 378.091 : 343.82 (477)
DOI: 10.31733/2078-3566-2024-2-335-341

Никита ТОМКОВ©

викладач

(Пенітенціарна академія України,
м. Чернігів, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ВІДОМЧОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Проаналізовано правові основи виникнення, становлення і розвитку єдиного закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює професійну підготовку персоналу пенітенціарної системи України, – Пенітенціарної академії України. Окреслено правові підстави становлення відомчої вищої освіти в пенітенціарній системі України. Наголошено на основних аспектах становлення і розвитку системи підготовки кадрів для вітчизняної пенітенціарної системи. Визначено основні шляхи удосконалення і розвитку системи підготовки кадрів для пенітенціарної системи. Виокремлено основні періоди становлення відомчої вищої освіти в пенітенціарній системі України.

Ключові слова: *Державна кримінально-виконавча служба України, Пенітенціарна академія України, персонал, пенітенціарна система, періоди становлення відомчої вищої освіти, особи рядового і начальницького складу, заклад вищої освіти, професійна підготовка, відомча вища освіта.*

Постановка проблеми. Виконання функцій жодної із систем або служб неможливе без прямої діяльності її якісно підготовленого персоналу. Пенітенціарна система України не є виключенням, тому актуальним є питання виникнення та розвитку цілісної системи здійснення професійної підготовки кадрів для Державної кримінально-виконавчої служби та розбудови відомчої вищої освіти в пенітенціарній системі

© Н. Томков, 2024
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-5243-3786>
tomkov1495@gmail.com